

Brüssel, 20.3.2020
COM(2020) 123 final

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE

stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta

COVID-19 pandeemia on tinginud ulatusliku majandusšoki, millel on juba praegu Euroopa Liidus märkimisväärne negatiivne mõju. Kriisi mõju SKP kasvule sõltub nii pandeemia kestusest kui ka meetmetest, mida võetakse liikmesriikide ametiasutuste poolt ja Euroopa tasandil, et aeglustada nakkuse levikut, kaitsta tootmisvõimsust ja toetada kogunõudlust. Oma 13. märtsi 2020. aasta teatises, mis käsitles koordineeritud majanduslikke meetmeid COVID-19 puhangule reageerimiseks, esitas komisjon stsenaariumianalüüsile tuginedes majandusstsenaariumi, mille kohaselt võib SKP reaalkasv ELis 2020. aastal 1 % võrra kahaneda. Teatises juhiti tähelepanu asjaolule, et juhul kui pandeemial on suurem mõju, ei saa välistada negatiivsemaid stsenaariume. Pärast seda toimunud arengu põhjal võib tõenäoliselt pidada nende negatiivsete stsenaariumide realiseerumist. Eeldades, et tervisekriis kestab juuni alguseni või kauemgi, võib majanduslangus 2020. aastal olla võrreldav langusega 2009. aastal, mis oli majandus- ja finantskriisi halvima aasta.

Liikmesriigid on juba võtnud või võtmas eelarvemeetmeid ja täiendavaid meetmeid, et suurendada tervishoiusüsteemide suutlikkust ning aidata eriti palju kannatanud kodanikke ja majandussektoreid. Samuti võetakse ulatuslike likviidsustoetuse meetmeid ja kohaldatakse muid tagatiseid, kuigi need ei mõjuta valitsemissektori eelarve puudujääki otseselt.

Komisjon jälgib tähelepanelikult neid meetmeid, mis koos majandustegevuse järsu vähenemisega tingivad liikmesriikides paratamatult märkimisväärselt suurema eelarvepuudujäägi. Komisjon ja nõukogu on juba selgitanud, et COVID-19 puhanguga seotud meetmete suhtes kohaldatakse kogu paindlikkust, mis on stabiilsuse ja kasvu paktiga võimalik. Kuna kriis on sündmus, mis ei ole valitsuste kontrolli all ja mõjutab oluliselt riigi rahandust, kohaldatakse pakti kohast ebatavalise sündmuse sätet. See tähendab, et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmist hinnates ei võta komisjon nimetatud meetmete eelarvemõju arvesse. Hinnang, mis puudutab muu hulgas lubatud kõrvalekaldumist, antakse liikmesriikide esitatud tegelike andmete alusel.

Ent selleks, et kaitsta Euroopa kodanikke ja ettevõtteid praeguse kriisi tagajärgede eest ning toetada pandeemia järgsel perioodil majandust, tuleb kasutada tunduvalt suuremat paindlikkust stabiilsuse ja kasvu pakti raames.

EL peab jätkama kiiret, jõulist ja koordineeritud reageerimist sellele kiiresti arenevale kriisile. Euroopa Ülemkogu liikmetega 17. märtsil 2020 peetud videokonverentsil teatas komisjoni president, et kohe aktiveeritakse nn üldine vabastusklausel. Klausel võeti kasutusele 2011. aastal osana stabiilsuse ja kasvu pakti reformi raames vastu võetud kuue õigusakti paketist, mis põhines majandus- ja finantskriisi kestel saadud õppetundidel. Ennekõike tõi kriis esile vajaduse näha ELi eelarve-eeskirjadega ette konkreetsed sätted, mis võimaldavad euroalal või kogu liidus valitseva tõsise majandusliku surutise tõttu tekkinud üldises kriisiolukorras koordineeritud ja korrakohast kõrvalekaldumist nende eeskirjade tavapärastest nõuetest kõigis liikmesriikides.

Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandusliku surutise korral.

Üldine vabastusklausel võimaldab liikmesriikidel võtta eelarvemeetmeid, et tegeleda stabiilsuse ja kasvu pakti ennetava ja korrigeeriva menetluse raames asjakohaselt sellise olukorraga. Täpsemalt on määruse (EÜ) 1466/97 artikli 5 lõikes 1 ja artikli 9 lõikes 1 sätestatud, et „liikmesriikidel võib lubada keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast ajutiselt kõrvale kalduda, kui kõrvalekaldumise põhjustab tõsine majanduslik surutis euroalal või kogu liidus, eeldusel et selline kõrvalekaldumine ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis“. Parandusliku osas suhtes on artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud, et tõsise majandusliku surutise korral

euroalal või kogu liidus võib nõukogu teha komisjoni soovitusel otsuse võtta vastu muudetud eelarvekurss.

Eesseisev liikmesriikide stabiilsus- ja lähenemisprogrammide hindamine, kevadprognoos ja sellele järgnev komisjoni ettepanek nõukogu riigipõhiste soovitude kohta annavad võimaluse tagada selline vajalik koordineerimine ja luua suunised kohasel määral toetavaks eelarvepoliitiliseks hoiakuks riiklikul ja üldisel tasandil.

Tuginedes ülalpool loetletud kaalutlustele ja võttes arvesse eeldatavat tõsist majanduslangust leiab komisjon, et esimest korda pärast üldise vabastamisklausli kasutuselevõttu 2011. aastal on täidetud tingimused selle aktiveerimiseks ning palub nõukogul see järeldus kinnitada, et tagada liikmesriikide jaoks selgus.

Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti menetlusi. See võimaldab komisjonil ja nõukogul võtta vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid pakti raames, kuid jättes arvesse võtmata tavaolukorras kehtivad eelarvekohustused.